

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mariola Głowacka
Sędziowie:	SSA Piotr Górecki SSA Mikołaj Tomaszewski /spr./
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...) w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. akt XII C 1505/09

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w pkt 1 w ten tylko sposób, że początkową datę płatności odsetek od kwoty 50.000 zł określa na dzień 25 sierpnia 2012 r. i oddala powództwo co do odsetek od tej kwoty za okres od 9 marca 2006 r. do 24 sierpnia 2012 r.;**

b) **w pkt 2 w ten tylko sposób, że początkową datę odsetek od kwoty 12.944 zł określa na dzień 13 grudnia 2012 r. i oddala powództwo co do odsetek od tej kwoty za okres od 9 marca 2006 r. do 12 grudnia 2012 r.;**

II. w pozostałym zakresie apelację oddala;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej;

IV. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 2.512 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym.

Piotr Górecki Mariola Głowacka Mikołaj Tomaszewski

UZASADNIENIE

Powód J. P., po ostatecznym sprecyzowaniu swojego stanowiska w sprawie, wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - (...) w P.kwot: 75.100,00 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości oraz 12.944,00 zł tytułem nakładów koniecznych w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego, wraz z odsetkami ustawowymi. Złożył nadto wniosek o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W/w roszczeń powód domagał się w związku z wprowadzeniem strefy ograniczonego użytkowania.

Pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez (...) w P., wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od powoda na swoją rzecz według norm prawem przepisanych.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 roku, sygn. akt: XII C 1505/09 Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – (...) w P. na rzecz powoda kwotę 75.100,00 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 50.000,00 zł od dnia 9 marca 2006 roku do dnia zapłaty i od kwoty 25.100,00 zł od dnia 9 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (pkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 12.944,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 marca 2006 roku do dnia zapłaty (pkt 2), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3), kosztami procesu obciążając pozwanego i w związku tym zasądając od niego na rzecz powoda kwotę 10.917,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; jednocześnie odstąpił od obciążenia pozwanego nieuiszczonymi częściowo wydatkami związanymi z opinią biegłego.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne:

Powód jest właścicielem nieruchomości gruntowej, zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie bliźniaczej, położonej w P. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów: obręb D. arkuś mapy (...), działka nr (...) o obszarze 551 m⁽²⁾. Dla tej nieruchomości Sąd Rejonowy w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą pod oznaczeniem KW nr: (...). W obowiązującym do 31 grudnia 2003 roku planie zagospodarowania przestrzennego nieruchomość była na terenie przeznaczonym pod zabudowę mieszkaniową o średniej intensywności. W studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego miasta P. przeznaczony jest pod zabudowę niską mieszkaniową jednorodziną z usługami podstawowymi.

Z dniem 1 stycznia 2004 roku na podstawie Rozporządzenia nr (...) z 17 grudnia 2003 roku (z późniejszymi zmianami - Rozporządzenie nr (...) z dnia 31 grudnia 2007 roku), nieruchomość powoda znalazła się w strefie (...) obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego dla (...) P. - K. (poprzednio strefa B).

Pismem z dnia 19 grudnia 2005 roku (data stempla pocztowego) powód wystąpił do (...) w P. o przyznanie odszkodowania związanego z faktem położenia jego nieruchomości na obszarze ograniczonego użytkowania w strefie B w kwocie 80.000,00 zł. Pozwany, wzywany przed procesem, odmówił wypłaty na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem.

Wartość rynkowa nieruchomości powoda przed utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania (...) na dzień 1 stycznia 2004 roku (i cen na dzień sporządzenia opinii, tj. 2 lipca 2012 roku) wynosiła 577.458,00 zł.

Wskutek położenia nieruchomości powoda w strefie obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska P. - K. poniósł on szkodę w kwocie 75.100,00 zł, co odpowiada spadkowi wartości nieruchomości wynoszącemu 13% (577.458,00 zł pomnożone przez współczynnik korygujący 0,13 ~ 75.070,00 zł = 75.100,00 zł). Według stanu budynku na dzień 1 stycznia 2004 roku, po utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania - zgodnie z przepisami prawa budowlanego i Polskimi normami - dla poziomu hałasu w miejscu położenia nieruchomości na obszarze użytkowania L.(...) P.-K., budynek powoda nie spełniał wymogów prawidłowej ochrony pomieszczeń przed dźwiękami powietrznymi,

pochodzącymi z zewnątrz. Koszt robót budowlanych, mających na celu poprawę izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych, wynosi 12.944,00 zł i mieści się w tym: wymiana stolarki okiennej, parapetów, wentylacji grawitacyjnej, nawiewników wraz z kosztami robocizny.

W tak ustalonym stanie faktycznym, po przeprowadzeniu oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo zasługuje w większości na uwzględnienie. Wskazał, że zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (dalej p.o.ś.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z ustępem 2 ww. artykułu, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę, która obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Wartość tej szkody ustalono na kwotę 75.100,00 zł na podstawie opinii biegłego sądowego K. R. (1) z dnia 2 lipca 2012 roku.

Co do roszczenia o zwrot nakładów potrzebnych na rewitalizację akustyczną budynku to jego podstawę prawną stanowił art. 136 § 1 i 3 w zw. z art. 129 ust. 2 u.p.o.ś. Szkada ta wyniosła, zdaniem Sądu I instancji, 12.944,00 zł.

Odsetki ustawowe od zasądzonych roszczeń Sąd Okręgowy zasądził z uwzględnieniem art. 455 § 1 k.c. i art. 481 § 1 k.c. Zaznaczył, że powód już w pozwie wskazywał, iż poniósł szkodę majątkową związaną z ubytkiem wartości nieruchomości w kwocie 50.000,00 zł. Wysokość tej szkody, wyliczonej na dzień wprowadzenia strefy ograniczonego użytkowania - została potwierdzona, a nawet przewyższyła wskazywaną przez powoda kwotę - po sporządzonej w sprawie opinii biegłego K. R. (1). Uzasadnia to wniosek, że pozwany pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia w tym właśnie zakresie 50.000,00 zł już z momentem doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Zobowiązanie do zapłaty odszkodowania ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić poprzez wezwanie do spełnienia świadczenia, skierowane przez wierzyciela do dłużnika. Po dniu doręczenia odpisu pozwu, tj. 9 marca 2006 roku, roszczenie powoda było wymagalne w omawianej części, tj. co do 50.000,00 zł. Natomiast od kwoty pozostałych 25.100,00 zł odsetki za opóźnienie zasadne były dopiero od dnia 9 listopada 2012 roku, tj. od dnia jego zmodyfikowania (powód zmodyfikował żądanie pozwu na rozprawie 8 listopada 2012 roku). Mając na uwadze, iż żądanie zasądzenia odszkodowania związanego z rewitalizacją akustyczną nieruchomości powoda zostało także zgłoszone w pozwie, Sąd Okręgowy przyjął, podobnie jak w przypadku odszkodowania związanego z ubytkiem wartości nieruchomości, iż pozwany pozostawał w zwłoce w zapłacie co do tej kwoty już z momentem doręczenia mu odpisu pozwu, tj. od dnia 9 marca 2006 roku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 2 w zw. § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 02.163.1349) i art. 102 k.p.c.

Wyrok apelacją w części, tj. co do pkt 1 i 2 w zakresie dotyczącym odsetek ustawowych od kwoty 62.944,00 zł (50 000,00 zł + 12 944,00 zł) od dnia 9 marca 2006 roku do dnia wyrokowania, zaskarżył pozwany, zarzucając:

1. błędne i sprzeczne z zebranymi w sprawie dowodami ustalenie, że powód w dniu 9 marca 2006 roku doznał szkody w kwocie 62 944,00 zł, a co za tym idzie błędne ustalenie terminu, od którego można naliczyć odsetki,
2. naruszenie przepisów kodeksu cywilnego poprzez przyjęcie, że pozwanemu należą się odsetki ustawowe od dnia wytoczenia powództwa, a nie od dnia wyrokowania.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę terminu, od którego powodowi należne są odsetki, tj. od dnia orzekania i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, liczonych według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się w zdecydowanej części uzasadniona.

Podzielić należy stanowisko skarżącego, iż Sąd I instancji błędnie ustalił termin, od którego należy liczyć odsetki ustawowe w niniejszej sprawie.

W orzeczeniach z dnia 17 czerwca 2010 roku, sygn. akt: III CSK308/09, Lex 852671 z dnia oraz 16 kwietnia 2009 roku, sygn. akt: I CSK 524/08, OSNC Zb. Dod. 2009, z. D, poz. 106, Sąd Najwyższy dokonał podsumowania dorobku orzecznictwa co do odsetek od świadczeń odszkodowawczych i wskazał na ujawniające się istotne rozbieżności. Preferując pewną elastyczność, zależną od okoliczności sprawy, w tym upływu czasu i różnicy cen między datą wezwania pozwanego do zapłaty odszkodowania a datą ustalenia wysokości szkody, sprzeciwił się koncepcji wyrównania szkody przy zastosowaniu obu mechanizmów łącznie – zarówno odsetek od dnia wezwania, jak i waloryzacji szkody poprzez ustalenie jej zgodnie z art. 363 § 2 k.c. na dzień orzekania. Opowiedział się w nich jednoznacznie przeciwko takiemu ustaleniu daty początkowej odsetek, która prowadziłaby do wzbogacenia pokrzywdzonego.

Sąd Apelacyjny w obecnym składzie stanowisko to aprobuje.

W zakresie ustalania początkowej daty biegu odsetek ustawowych regułą jest, że dłużnik (odpowiedzialny za wyrównanie szkody) pozostaje w opóźnieniu z zapłatą świadczenia bezterminowego, jakim jest odszkodowanie za wyrządzoną szkodę, na zasadach ogólnych, tj. od wezwania go przez poszkodowanego do spełnienia tego świadczenia (art. 455 k.c.). Od tego momentu wierzyciel ma zatem prawo żądać odsetek ustawowych za opóźnienie na podstawie art. 481 k.c. Dotyczy to, co oczywiste, także odszkodowań dochodzonych w oparciu o przepisy art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 p.o.ś.

Obowiązany do zapłaty odszkodowania może jednak pozostawać w tak rozumianym opóźnieniu jedynie co do obowiązku wyrównania szkody, której wysokość jest znana w dacie wezwania, choćby została ona ustalona dopiero w okresie późniejszym, np. w wyniku postępowania sądowego.

Przenosząc to na grunt rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, że wysokość szkody poniesionej przez powoda, a polegającej na utracie wartości należącej do niego nieruchomości, została obiektywnie ustalona dopiero w opinii biegłego K. R. (1) (wartość odszkodowania została ustalona według cen z daty sporządzenia opinii, tj. z 2 lipca 2012 roku). Sąd Apelacyjny przyjął, iż opinia ta została doręczona stronie pozwanej w dniu 24 sierpnia 2010 roku i z chwilą tą pozwany miał już możliwość oraz obowiązek zweryfikowania żądania powoda i spełnienia świadczenia w zakresie, w jakim następnie zostało ono uwzględnione przez sąd. W tych okolicznościach nie jest trafne stanowisko pozwanego, że odsetki ustawowe od analizowanego roszczenia winny być liczone dopiero od dnia wyrokowania.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego z treści uzasadnienia pozwu nie wynika, by powód domagał się kwoty 50.000zł tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości.

Powód podał bowiem, że co najmniej tyle będzie wynosiła jego szkoda z tytułu kosztów ochrony akustycznej.

Skoro zatem powód domagał się w pozwie zapłaty 95.000zł, to należy uznać, że szkodę z tytułu spadku wartości nieruchomości oszacował na 45.000zł.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego okoliczność, że zgodnie z opinią biegłego K. R. w dacie 2 lipca 2012r. szkoda z omawianego tytułu wynosiła 75.100zł, co przewyższa kwotę odszkodowania dochodzoną pozwem, nie przesądza o tym – szczególnie przy znanych powszechnie fluktuacjach cen na rynkach nieruchomości - że w grudniu 2005 r. szkoda ta wynosiła co najmniej 50.000 zł.

Stąd też zasadnym było żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od roszczenia, dotyczącego omawianej szkody, od dnia następnego po dacie doręczenia przedmiotowej opinii, tzn. od dnia 25 sierpnia 2010 roku.

Odmienne należy natomiast ocenić kwestię odsetek ustawowych od roszczenia za rewitalizację akustyczną budynku. Szkada ta ma charakter specyficzny i polega na ustawowym obowiązku doprowadzenia budynku do właściwego klimatu akustycznego. Powód dotychczas nie wydatkował na ten cel żadnej kwoty i nie poniósł w istocie w wyniku realizacji wymienionego obowiązku żadnego uszczerbku majątkowego. Tak rozumiana szkoda zostanie wyrównana dopiero w przyszłości, z wykorzystaniem zasądzonej przez sąd na ten cel należności. Uzasadniało to przyznanie od zasądzonego świadczenia odsetek za opóźnienie dopiero od daty wyrokowania. W innym przypadku w nieuzasadnionym stopniu uwzględniony zostałby interes wierzyciela, kosztem interesu dłużnika. W istocie po stronie powoda powstałoby w ten sposób niczym nieusprawiedliwione przysporzenie majątkowe kosztem majątku Skarbu Państwa.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w ten tylko sposób, że początkową datę płatności odsetek od kwoty 50.000,00 zł określił na dzień 25 sierpnia 2012 roku i oddalił powództwo co do odsetek od tej kwoty za okres od 9 marca 2006 roku do 24 sierpnia 2012 roku – pkt I a) wyroku.

Na tej samej podstawie prawnej Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten tylko sposób, że początkową datę odsetek od kwoty 12.944,00 zł określił na dzień 13 grudnia 2012 roku i oddalił powództwo co do odsetek od tej kwoty za okres od 9 marca 2006 roku do 12 grudnia 2012 roku – pkt I b) wyroku.

W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. – pkt II wyroku.

Biorąc pod uwagę fakt, że pozwany przegrał sprawę w postępowaniu odwoławczym jedynie w nieznaczącej części, Sąd Apelacyjny zasądził, na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c, od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej – pkt III wyroku. Stawkę wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego ustalono w oparciu o treść § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt. 2) w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.). Jako podstawę tej stawki przyjęto wartość uwzględnionego roszczenia.

W związku z faktem, iż pozwany jest ustawowo zwolniony od kosztów sądowych i nie ponosił kosztów związanych z wniesieniem apelacji, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 2.512,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym – pkt IV wyroku.

SSA Piotr Górecki SSA Mariola Głowacka SSA Mikołaj Tomaszewski